

Indenrigs- og Socialministeriet
Handicap
J.nr. 2007-2759
tha

26. maj 2009

**Notat
om**

Bemærkninger til høringssvarene vedr. udkast til bekendtgørelse om familievejlederordningen efter lov om social service og tilhørende ændringsvejledning

Hørte myndigheder og organisationer

Bekendtgørelsesudkastet og den tilhørende ændringsvejledning har været sendt i høring den 27. april 2009 med svarfrist den 20. maj 2009.

Ud over relevante styrelser har bekendtgørelsesudkastet og den tilhørende ændringsvejledning været sendt i høring hos Advokatrådet, Børnerådet, Børns Vilkår, Center for Ligebehandling af Handicappede, Dansk Handicap Forbund, Danske Fysioterapeuter, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet, Det Centrale Handicapråd, Ergoterapeutforeningen, Kommunernes Landsforening, Sjældne Diagnoser, Socialchefforeningen og Socialpædagogernes Landsforbund. Bekendtgørelsesudkastet og den tilhørende ændringsvejledning har også været tilgængelige på høringsportalen.

Modtagne høringssvar

Følgende har svaret: Advokatrådet, Ankestyrelsen, Børnerådet, Børns Vilkår, Center for Ligebehandling af Handicappede, Dansk Blindesamfund, Danske Fysioterapeuter, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Det Centrale Handicapråd, Ergoterapeutforeningen, Kommunernes Landsforening og Socialpædagogernes Landsforbund. Det skal bemærkes, at Dansk Blindesamfund er blevet bekendt med høringen via Danske Handicaporganisationer.

Advokatrådet og Ankestyrelsen har ingen bemærkninger til bekendtgørelsesudkastet og den tilhørende ændringsvejledning.

Ændringer på baggrund af høringsrunden

Der er ikke foretaget nogen ændringer i bekendtgørelsesudkastet eller den tilhørende ændringsvejledning på baggrund af høringsrunden.

Bemærkninger til bekendtgørelsesudkastet og den tilhørende ændringsvejledning

1. Generelle bemærkninger

Børns Vilkår og Socialpædagogernes Landsforbund kan tilslutte sig indholdet af bekendtgørelsesudkastet og udkastet til ændringsvejledning.

Børnerådet, Danske Fysioterapeuter, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner og Ergoterapeutforeningen anser familievejlederordningen som et godt initiativ. Børnerådet bemærker i forlængelse heraf, at det optimale havde været, hvis man kunne samle tilbuddene om kvalificeret rådgivning og kompetencen til at træffe afgørelse om hjælpen til familierne i en og samme person. Med familievejlederordningen, som den er tænkt anvendt, vil man kunne frygte situationer, hvor et konkret rådgivningsforslag fra familievejlederen og det endelige tilbud fra kommunen ikke stemmer overens.

Kommunernes Landsforening forholder sig kritisk til indførelsen af familievejlederordningen, bl.a. fordi man mener, at de eksisterende lovkrav til kommunernes rådgivning af familierne er tilstrækkelige.

Kommentarer

Det bemærkes, at formålet med familievejlederordningen er at tilbyde familier, hvis barn får konstateret en funktionsnedsættelse rådgivning og vejledning i den indledende fase, efter at kommunen har fået kendskab til, at funktionsnedsættelsen er konstateret. Formålet med vejledningen er at give information om mulighederne for hjælp fra det offentlige og information om handicaporganisationer m.v. Familievejlederen skal således yde den introducerende vejledning og formidle kontakt mellem familien og socialforvaltningen. Det er ikke hensigten med ordningen, at familievejlederen skal være tilknyttet familien og yde vejledning i et længere forløb, ligesom det heller ikke er hensigten, at familievejlederen skal have afgørelseskompetence i forhold til familien. Ved ikke at tillægge familievejlederen afgørelseskompetence understreges familievejlederen rent vejledende rolle.

Det bemærkes endvidere, at det nugældende rådgivningssystem, jf. også bemærkningerne til lovforslaget, af de berørte familier opleves som mangelfuldt. Det vurderes, at det ikke vil være tilstrækkeligt til afhjælpning heraf, at udvikle og kvalificere det nugældende system. Derimod må der etableres en ordning, hvorved familier med børn og unge med betydelig og varigt nedsat funktionsevne tilbydes en særlig rådgivning og vejledning i den indledende fase, efter at funktionsnedsættelsen er konstateret.

2. Målgruppen for familievejlederordningen

Dansk Blindesamfund anfører i forhold til ændringsvejledningens beskrivelse af begrebet ”nedsat funktionsevne”, jf. pkt. 108 c, at der er benyttet samme formulering som i relation til merudgiftsydelsen til voksne – en formulering,

som har skabt mange problemer, fordi der lægges en yderligere barriere ind i forhold til at få hjælp. En barriere, der består i en vurdering af, hvornår funktionsnedsættelsen har indgribende karakter i den daglige tilværelse. Det kommer til at betyde en ekstra byrde for de familier, man gerne skulle hjælpe. Tilsvarende begrænsninger af personkredsen kan udledes af den øvrige beskrivelse i pkt. 108 c.

Center for Ligebehandling af Handicappede og Det Centrale Handicapråd påpeger, at det er væsentligt, at vejledningsteksten ikke indsnævrer målgruppen. Hvis der i lang tid frem over er behov for compensation, må dette i sig selv tale for, at der er en nedsat funktionsevne af indgribende karakter.

Kommentarer

Det bemærkes, at den beskrivelse af begrebet ”nedsat funktionsevne”, der er anvendt i vejledningsudkastets pkt. 108 c, er identisk med den, der anvendes generelt i forbindelse med en nærmere beskrivelse af, hvad der ligger i ”nedsat funktionsevne”. F.eks. anvendes beskrivelsen også i pkt. 3 i vejledning om hjælpemidler, biler, boligindretning m.v.

Der er således ikke med formuleringen af ændringsvejledningens pkt. 108 c tale om nogen indsnævring af begrebet ”nedsat funktionsevne” i forhold til den generelt anvendte beskrivelse af dette begreb.

3. Familievejlederordningens tidsmæssige afgrænsning

Børnerådet foreslår, at familievejledningen tilbydes hurtigst muligt inden for en tre måneders-periode, da nogle familier kan have brug for et tilbud om rådgivning umiddelbart efter, at funktionsnedsættelsen er konstateret, mens andre familier har brug for mere tid inden et besøg. Endvidere foreslås det, at det præciseres, hvad der ligger i ”kommunalbestyrelsen har fået kendskab til, at funktionsnedsættelsen er konstateret”. Begge forslag relaterer sig til bekendtgørelsesudkastets § 2. Processen omkring afklaringen af funktionsnedsættelsens omfang kan løbe over en længere periode. Med den nuværende formulering vil der kunne rejses tvivl om, hvornår tre måneders-perioden begynder.

Danske Fysioterapeuter og Ergoterapeutforeningen anfører, at det er vigtigt at være opmærksom på, at det ikke altid er entydigt, hvornår en funktionsnedsættelse er konstateret. Det er endvidere uklart, i hvor lang tid familievejlederordningen tænkes at løbe.

Danske Handicaporganisationer anfører, at bekendtgørelsesudkastets § 2 bør justeres, sådan at familievejlederordningen skal tilbydes hurtigst muligt inden for tre måneder efter, at kommunalbestyrelsen har fået kendskab til, at barnets funktionsnedsættelse er konstateret. Herved sikres det, at tilbuddet gives så hurtigt som muligt, da tre måneder kan være lang tid at vente for nogle familier. Der vil dog også være nogle familier, der ikke kan rumme rådgivning og vejledning om fremtiden inden for de første tre måneder. I disse tilfælde skal det være muligt for familierne at indgå aftale om, at de kan modtage familievejledning på et senere tidspunkt. I forlængelse heraf anføres det, at det er uklart,

hvornår de tre måneder skal tælle fra, idet det er et fortolkningsspørgsmål, dels hvornår funktionsnedsættelsen er konstateret, og dels hvornår kommunalbestyrelsen har fået kendskab til det.

Kommunernes Landsforening anfører, at det ikke fremgår præcist af vejledningsudkastet, om vejledningen skal være afholdt og modtaget inden for tre måneders-perioden. Det bør fremgå klart, om den tidsmæssige afgrænsning kun vedrører tilbuddet til familien om rådgivning og vejledning, eller om den både omfatter tilbuddet og selve familievejledningen. Da vejledningsudkastet ikke eksplicit forholder sig til familiernes behov for vejledning i den periode, der ligger forud for den specifikke konstatering af en funktionsnedsættelse, antager Kommunernes Landsforening, at familievejledningen i udgangspunktet ikke skal - men kan - tilbydes forældrene, inden det er endeligt afklaret, om barnet har en funktionsnedsættelse eller ej.

Kommentarer

Det skal bemærkes, at der, jf. retssikkerhedslovens § 3 og god forvaltningsskik i øvrigt, gælder en generel forpligtelse for kommunalbestyrelsen til at behandle alle spørgsmål om hjælp så hurtigt som muligt. Dette gælder naturligvis også i forhold til familievejlederordningen. Det ligger således implicit, at familievejledningen skal tilbydes så hurtigt som muligt inden for tre måneders-perioden.

Tilbuddet om familievejledning skal gives inden for tre måneder efter, at kommunalbestyrelsen har fået kendskab til, at barnets funktionsnedsættelse er konstateret. Det er selve tilbuddet om familievejledning, der skal være givet inden for tidsfristen på tre måneder, hvilket også fremgår af formuleringen i såvel bekendtgørelsesudkastets § 2 som vejledningsudkastets pkt. 108 d. Hvis blot tilbuddet om familievejledning er givet inden for tidsfristen på tre måneder, vil kommunen have levet op til sin forpligtelse. Derimod ligger det ikke i forpligtelsen, at vejledningen også skal være afsluttet inden for tre måneder, efter at barnets funktionsnedsættelse er konstateret. Der kan således godt tænkes nogle tilfælde, hvor familievejledningen af praktiske grunde ikke kan afsluttes inden for tre måneder.

Det vurderes ikke muligt generelt at beskrive, hvornår kommunalbestyrelsen har fået kendskab til, at der hos barnet er konstateret en funktionsnedsættelse. Dels må det bero på en konkret vurdering, hvornår barnets funktionsnedsættelse er konstateret, dels må det også bedømmes i hver enkelt sag, hvornår kommunalbestyrelsen har fået kendskab til dette. En generel vejledende uddybning heraf vil derfor ikke være mulig.

4. Omfanget af familievejlederordningen

Dansk Blindesamfund foreslår, at bekendtgørelsesudkastets § 5 justeres, således at der skal - og ikke kan - tilbydes yderligere vejledning, hvis det skønnes nødvendigt. Dette skal sikre, at det gøres obligatorisk, at kommunen tilbyder yderligere vejledningssamtaler, hvis der vurderes at være behov herfor.

Danske Fysioterapeuter og Ergoterapeutforeningen anfører, at det er uklart, hvor omfattende familievejlederordningen tænkes.

Kommentarer

Det bemærkes, at det uanset formuleringen af bekendtgørelsesudkastets § 5, stk. 1, er obligatorisk at tilbyde flere vejlednings- og rådgivningssamtaler ud over den første, hvis det skønnes nødvendigt, for at formålet med familievejledningen kan opfyldes. Brugen af ordet "kan" skal understrege, at der i hvert enkelt tilfælde må foretages en konkret vurdering af behovet for yderligere samtaler. I denne vurdering vil der bl.a. kunne lægges vægt på karakteren og omfanget af barnets funktionsnedsættelse og sagens kompleksitet i øvrigt.

5. Situationen efter afslutningen af vejledningen i regi af familievejlederordningen og familievejlederens rolle

Center for Ligebehandling af Handicappede og Det Centrale Handicapråd anfører, at når familievejlederordningen vælges gennemført med kun en eller få samtaler, vil det være vigtigt, at familievejlederen derudover får ansvar for at hjælpe familien til en forankret kontakt til en sagsbehandler, der kan koordinere den fremtidige rådgivning og sagsbehandling i kommunen. Det er vigtigt, at familievejlederen er med til at sikre, at der er planlagt et koordineret forløb, således at familien ikke kommer til at stå i en situation uden rådgivning.

Danske Fysioterapeuter og Ergoterapeutforeningen anfører, at det er uklart, hvad der sker med barn og familie, når familievejledningen i regi af familievejlederordningen er afsluttet.

Danske Regioner anfører, at der i vejledningsudkastets pkt. 108 f kan være en potentiel uklarhed omkring forståelsen af familievejlederens rolle, der beskrives som rent vejledende, selv om vejlederen også ifølge vejledningen skal formidle viden om familien tilbage til socialforvaltningen. Dette kunne udlægges som en form for overvågning af familien. Det kunne derfor overvejes at uddybe nærmere, hvad begrundelsen er for denne tilbagerapportering til socialforvaltningen, og under hvilke vilkår den kan/må foregå

Kommentarer

Det bemærkes, jf. også formuleringen af vejledningsudkastets pkt. 108 f, at familievejlederens rolle i forhold til familien er rent vejledende. Vurderingen af familiens konkrete hjælpebehov ligger i socialforvaltningen i forbindelse med påbegyndelsen af den egentlige sagsbehandling. Det er for at sikre, at den egentlige sagsbehandling bliver så effektiv som muligt, at familievejlederen skal kunne formidle kontakt og viden om familien til socialforvaltningen. I denne sammenhæng vil det være naturligt, at familievejlederen formidler kontakt og viden videre til den relevante sagsbehandler. Denne formidling må ske under iagttagelse af de almindelige forvaltningsretlige regler om myndighedernes videregivelse af oplysninger. Det vurderes i øvrigt at være op til den enkelte kommune, hvorledes familievejlederens formidling af kontakt og viden til socialforvaltningen nærmere skal tilrettelægges.

6. Familievejlederordningen og specialiseret rådgivning

Kommunernes Landsforening er af den opfattelse, at det i første omgang er kommunen, der skal yde den specialiserede rådgivning og vejledning. Kommunen kan vælge at søge rådgivning hos andre kommuner, regionen, VISO eller andre aktører, eller henvide borgeren dertil. Kommunernes Landsforening mener derfor, at bekendtgørelsesudkastets § 6, stk. 2, og vejledningsudkastets pkt. 108 i bør ændres i overensstemmelse hermed.

Kommentarer

Det bemærkes, at den specialiserede rådgivning og vejledning ikke er omfattet af familievejlederordningen, men fortsat skal ydes af de organisationer, der besidder en ekspertise på det relevante område. Den vejledning, der ligger i regi af familievejlederordningen har karakter af rent introducerende vejledning, og det er derfor vigtigt at understrege, jf. også den nuværende formulering af bekendtgørelses- og vejledningsudkastet, at kommunalbestyrelsen skal sikre, at familievejlederen besidder den fornødne viden omkring muligheden for at henvide til landsdækkende ekspertise eller til VISO, hvis det skønnes relevant. Det er ikke hensigten at ændre på de nugældende regler om specialiseret rådgivning og vejledning.